

**Aanvullende digitale informatie bij de studiedag van het CPS:
'handelingskader professioneel profileren'
2 juni 2023**

Het CPS tracht zo veel als mogelijk bij haar activiteiten (studiedag, debat, webinar, ...) aanvullende digitale informatie te bezorgen aan de deelnemers. Op deze wijze kan wie verder méér wenst te vernemen over de problematiek zich verder documenteren.

Wij streven niet de volledigheid na, wél bieden we u een selectie van relevante informatie. Deze lijst kwam tot stand met medewerking van de leden van de werkgroep die instonden voor de totstandkoming van de webinar.

Wie dit wenst kan ons bijkomende suggesties doen om de inventaris aan te vullen. U kan ons die bezorgen via mail: sec@policingandsecurity.be.

Zoektermen: professioneel profileren, politieel profileren, profileren, etnisch profileren, profiling, police profiling, criminal profiling, police stops & politiecontrole

1. Publicaties

Adam, I., Adefioye, T., D'Agostino, S., Schuermans, N., & Trauner, F. (2021). *Migratie, gelijkheid & racisme*. ASP editions-Academic and Scientific Publishers. DOI: 10.46944/9789461171078

Dit boek geeft een collectief en toegankelijk overzicht van migratie en diversiteit over disciplinaire grenzen heen. 44 auteurs van allerlei disciplines en onderzoeksdomeinen hebben de handen in elkaar geslagen om een gefundeerd debat te voeren omtrent belangrijke maatschappelijke topics. Ze stellen gangbare opvattingen over migratie, gelijkheid en racisme in vraag en beschrijven de manier waarop humanisme een lege doos is gebleven voor migranten en geradicaliseerde groepen.

AMNESTY INTERNATIONAL BELGIË. (2018). *'Je weet nooit met mensen zoals jij'; politiebeleid ter preventie van etnisch profileren in België*. https://www.amnesty-international.be/sites/default/files/bijlagen/amn_rapport_etnisch_profileren_web_ok_0.pdf

Amnesty International heeft een onderzoek gevoerd naar etnisch profileren tijdens identiteitscontroles door politie. Daaruit blijkt dat etnisch profileren nefast is voor de legitimiteit en effectiviteit van de politieorganisatie en houdt bovendien vooroordelen en stereotypen in stand. Verder wordt vastgesteld dat er weinig aandacht voor is in politieopleidingen en dat er geen training, tools, toezichtsmechanisme of richtlijnen voor handen zijn om dit te voorkomen. Er ontbreekt een geschreven en helder beleid rond etnisch profileren.

AMNESTY INTERNATIONAL BELGIË. (2020). *5 verwezenlijkingen in 2020 in de strijd tegen etnisch profileren*. <https://www.amnesty-international.be/nieuws/5-verwezenlijkingen-in-2020-in-de-strijd-tegen-etnisch-profileren>

Het Belgische platform 'Stop etnisch profileren' bundelt samen met Amnesty International en zeven andere organisaties de krachten om deze discriminerende praktijk tegen te gaan. Op het einde van 2020 tonen ze hun verwezenlijkingen: de lancering van de campagne 'Niet normaal!', een dialoog met de federale politie, werken aan eerlijke identiteitscontroles, een hoorzitting in het parlement en platform voor getuigenissen. Tijdens de dialoog met de federale politie is een handelingskader voor identiteitscontroles ontwikkeld om deze op kwaliteitsvolle en eerlijke wijze te doen verlopen.

Brouwer, E. (2020). *Etnische profilering in 2020: verboden discriminatie op gronden als ras, kleur en afkomst*. Verblijfblog, de blog van Migratierecht VU. <https://verblijfblog.nl/etnische-profilering-in-2020-verboden-discriminatie-op-gronden-als-ras-kleur-en-afkomst/>

Deze internetblog bespreekt enkele vormen van etnisch profileren en gaat in op het juridisch kader dat hierrond bestaat. Op basis van internationaal, Europees en nationaal recht zijn staten verplicht om op te treden tegen discriminatie. Toch blijkt dat profileren op de verschillende niveaus van de overheid is ingebakken, niet alleen op basis van etnische afkomst maar evenzeer verboden.

Brouwer, E. (2022). Selectie aan de grens: over etnische profilering, algoritmes en het recht op non-discriminatie. *Tijdschrift Voor Criminologie*, 64(3). Doi: 10.5553/TvC/0165182X2022064003002

Dit artikel bespreekt de uitspraak van het Hof in Den Haag voor het gebruik van etniciteit door de Koninklijke Marechaussee (KMar). Het Hof oordeelde dat dit geen inbreuk vormt op het non-discriminatieverbod aangezien etnische achtergrond een risico-indicator vormt voor een legitiem doel. Deze uitspraak heeft geleid tot veel discussie over risicoprofielen of -indicatoren waardoor de KMar vandaag geen gebruik meer maakt van etnisch profileren.

Çankaya, S. (2015). De politieke surveillance van ras en etniciteit. *Cahiers Politiestudies: Etnisch profileren en interne diversiteit bij de politie*, 35(2), 13-33. Maklu: Antwerpen. <https://research.vu.nl/en/publications/de-politiële-surveillance-van-ras-en-etniciteit>

Professionele socialisatie bij de politie zorgt voor verschillende vormen van indirect racisme of *racial profiling*. Dit betekent dat politieagenten groepen selecteren op basis van raciale en etnische kenmerken. Deze selectiecriteria zijn het resultaat van de politiecontext en de ideeën van individuele agenten, maar ook van brede sociaalmaatschappelijke processen. Er heerst bovendien het idee dat allochtonen een veronderstelde onverenigbaarheid hebben van de culturele, religieuze en etnische loyaliteiten en de eis van exclusieve en ongedeelde loyaliteit aan de politie niet delen. Etnisch profileren en labelling zorgen voor een hiërarchie van positief en negatief gewaardeerde burgers.

Coleman, M., & Kocher, A. (2019). Rethinking the “Gold Standard” of Racial Profiling: § 287 (g), Secure Communities and Racially Discrepant Police Power. *American Behavioral Scientist*, 63(9), 1185-1220. DOI: 10.1177/0731542719883355275

Dit onderzoek kijkt naar de manier waarop etnisch of raciaal profileren gebruikt wordt als een gouden standaard in de context van het migratie- en uitzettingsbeleid (ICE) in Noord-California. Profileren kan formeel gebeuren op basis van objectieve data en informeel door zich te laten leiden door een buikgevoel tegenover bepaalde groepen of personen. Daarnaast kan er ook een onderscheid gemaakt worden tussen intentioneel profileren en cognitieve stereotypen die onbewust het politieel functioneren beïnvloeden. Men argumenteert dat raciaal profileren een constitutief element geworden is van het politieoptreden en wijst daarmee op het falen van initiatieven die vechten tegen raciale vooroordelen. De politie zou actief zorgen voor de criminalisering van de zwarte bevolking door hen te verdenken van een nog-niet-gekend of niet-gepleegd misdrijf. Etnisch profileren blijkt het gevolg te zijn van een discriminerend geïnstitutionaliseerde praktijk.

Dekkers, T., van der Leun, J., & van der Woude, M. (2015). Driving while black. *Cahiers Politiestudies: Etnisch profileren en interne diversiteit bij de politie*, 35(2), 109-128. Maklu: Antwerpen. <http://www.maklu-online.eu/nl/tijdschrift/cahiers-politiestudies/jaargang-2015/35-ethnic-profiling-en-interne-diversiteit-bij-de-/driving-while-black/>

Raciaal profileren betekent dat men op basis van ras, etniciteit of religie mensen identificeert die vermoedelijk een misdrijf hebben gepleegd. *Racial prejudice* betekent daarentegen dat vooroordelen en stereotypen het handelen van politiebeambten bepalen. Ten gevolge daarvan worden *racial profiles* opgesteld waarbij minderheidsgroepen duidelijk oververtegenwoordigd zijn. Toch wordt etnisch profileren vaak toegestaan onder het mom van collectieve veiligheid en laten proactieve controles veel ruimte voor *racial prejudice* and *racial profiling*.

De Vries, P. W., Mulder, E., & Van Gelder, J. L. (2021). *Evaluatie van een 360°-VR training tegen etnisch profileren*. https://pure.mpg.de/rest/items/item_3476860/component/file_3476862/content

Virtual Reality (VR) en de 360°-VR is een groepsgewijs en interactief leermiddel dat mogelijk maakt om gevoelige onderwerpen, zoals etnisch profileren, bespreekbaar te maken. Na het zien van een interactieve film kunnen de deelnemers met elkaar in debat gaan over de acties en onderbouwing van de gemaakte keuzes. Dit onderzoek wil nagaan in welke mate VR-technologie effectief is in de bestrijding van etnisch profileren. Door VR werd de overdacht van cursusmateriaal op positievere manier onthaald dan normaal waardoor dit gezien wordt als een geschikte tool om trainingen en voorlichting te geven in groepen met minder motivatie voor de traditionele methodieken.

Easton, M. (2014). Blind spot-policing in Belgische multiculturele wijken en de implicaties voor de mensenrechten. In D. W. Maarten, van S. Bas, K. Timo, & B. Henri (Eds.), *Democratische politie* (32nd ed., Vol. 3, pp. 63–82). Maklu: Antwerpen. <https://lib.ugent.be/catalog/pug01:8514060>

Dit is een onderzoek naar het sociaal proces van de dynamieken tussen politie en burgers en tussen de politie onderling in Belgische multiculturele buurten in relatie tot het vrijwaren van de mensenrechten. Er bestaan heel wat blinde vlekken in multiculturele wijken waardoor problemen van sommige bevolkingsgroepen niet aangepakt worden, ook wel *blind spot-policing* genoemd. Het recht op veiligheid kan voor heel wat etnische minderheden niet worden gegarandeerd. De politie is niet alleen een dienstverlener aan burgers maar evenzeer een dienstverlener aan multiple gemeenschappen.

Janssens, Y., & Forrez, S. (2015). Ethnic profiling in België: een verkennende wandeling op braakliggend terrein. *Cahiers Politiestudies*, 2(35), 59-74. Maklu: Antwerpen. <http://hdl.handle.net/1854/LU-5909037>

Etnisch profileren is een schending van het verbod op discriminatie wanneer raciale of etnische factoren de beslissingen over rechtshandhaving beïnvloeden. Dit is het geval wanneer controle-/bewakings- of onderzoeksactiviteiten uitgevoerd worden zonder objectieve of redelijke rechtvaardiging. Etnisch profileren kan bewust, onbewust, intentioneel of niet-intentioneel gebeuren: op basis van vooroordelen, stereotypen of als onderdeel van een formeel kader/beleid.

Er bestaat geen objectieve wettelijke bepaling tegen *ethnic profiling* maar het kan wel gezien worden als een inbreuk op het non-discriminatie of gelijkheidsbeginsel als er sprake is van een bewuste, intentionele daad. Door het invoeren van een wettelijke definitie van etnisch profileren, wordt het verplicht om beleidsplannen aan te nemen die etnisch profileren verbieden en effectief in te grijpen in geval van overtredingen.

Janssen, J. (2019). Legitimiteit van het politiewerk in de multiculturele samenleving. *Politie en legitimiteit*, 53(4), 59-72. Gompel&Svacina. <https://gompel-svacina.eu/product/53-politie-en-legitimiteit/>

Legitimiteit betekent de autoriteit die de burgers toekennen aan politie, over de waarden die hieraan ten grondslag liggen en over de internalisering ervan door de politie. Die legitimiteit staat of valt met de beperkingen en verantwoordelijkheden van het geweldgebruik. De samenstelling van het politiekorps moet een representatieve reflectie geven van de hedendaagse multiculturele samenleving en zorgen voor het onderhouden van netwerken in de samenleving.

Landman, W. & Sollie, H. (2018). Een internationale literatuurstudie naar effecten van interventies. *Politie en wetenschap*, 91A. Apeldoorn. https://www.researchgate.net/publication/327833689_Tegengaan_van_etsnisch_profileren_een_internationale_literatuurstudie_naar_effecten_van_interventies

Deze literatuurstudie brengt mogelijk relevante interventies en hun aangetoonde effectiviteit in kaart. Het blijkt dat er heel weinig onderzoek is gedaan naar de effectiviteit van interventies en dat er daardoor in beperkte mate wetenschappelijke kennis beschikbaar is over wat (niet) werkt. Wel concluderen de onderzoekers dat het verstandig is om verschillende interventies te combineren in een brede en samenhangende aanpak en daarbij de nadruk te leggen op de (procedurele) rechtvaardigheid van proactief controleren.

Lindegaard, M. R. & et al. (2022). *Profileren van burgers tijdens wapencontroles in Amsterdam*. Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving. https://nscr.nl/app/uploads/2023/01/NSCR_Profileren-van-burgers-tijdens-wapencontroles-in-Amsterdam_Dec22.pdf

In dit onderzoek werd gekeken in welke mate vooroordelen of kenmerken zoals gender, leeftijd of etniciteit een invloed hadden op de selectie bij wapencontroles in Amsterdam. Er zouden geen duidelijke tendensen van profileren te vinden zijn maar dit zou ook verklaard kunnen worden door methodologische gebreken van het onderzoek.

Ljujic, V. & Verhaar, O. (2022). *Gelijk recht doen. Deelrapport Politie bij het parlementair onderzoek naar de mogelijkheden van de wetgever om discriminatie tegen te gaan*. Eerste Kamer de Staten-Generaal. https://www.researchgate.net/publication/361352196_Gelijk_recht_doen_Deelrapport_Politie_bij_het_parlementair_onderzoek_naar_de_mogelijkheden_van_de_wetgever_om_discriminatie_tegen_te_gaan

Dit onderzoek gaat op zoek naar oplossingen voor de kloof tussen de anti-discriminatiewetgeving op papier en in de praktijk. Enkele mechanismen zoals (abstracte of onheldere) normstelling, (gebrek aan) leiderschap en professionalisering, een (uitsluitende) politiecultuur en (ontoereikende) klachtenprocedures blijken hieraan ten grondslag te liggen. Maatregelen om etnisch profileren en discriminatie tegen te gaan, moeten in eerste plaats inspelen op deze onderliggende mechanismen. Een integrale aanpak binnen en buiten politie kan beide discriminatieproblemen beperken.

Molenaar, J., Kroes, P., Esman, C., Quint, H., Collard, B., Lanza, R. & Nap, J. (2020). *Professioneel controleren: Een onderzoek naar het effect van de pilot Proactief Controleren*. Politieacademie: afdeling kennis & onderzoek.

<https://www.politieacademie.nl/kennisenonderzoek/kennis/mediatheek/PDF/100318.PDF>

Dit onderzoek kijkt naar de manier waarop proactieve controles professioneler en objectiever kunnen verlopen aan de hand van een combinatie van de Proco-app, het handelingskader en de mutatiefunctie. De Proco-app voorkomt dat iemand extra gecontroleerd wordt wanneer deze al eerder onderworpen is aan een controle zonder dat er een gevolg aan werd gegeven. Dit zou bijdragen tot minder onnodige controles en zou ook etnisch profileren tegengaan. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om mutaties daarvan meteen op de mobiele telefoon of computer aan te sluiten. Het handelingskader 'professioneel controleren' voorziet, tot slot, vier handvaten die een politiecontrole professioneler kan doen verlopen. In dit onderzoek werd gemeten in welke mate deze middelen effectief door de medewerkers wordt gebruikt.

Politie.nl. (2020). *Handelingskader Professioneel Controleren*.

<https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/onderwerpen/proactief-etnisch-profileren/handelingskader-voor-de-politie-over-professioneel-controleren-versie-2020.pdf>

Het handelingskader 'professioneel controleren' van de Nederlandse politie is gericht op het professionaliseren van de proactieve controle waarbij burgers gecontroleerd worden zonder vaststelbare overtredingen of strafbare feiten. Dit handelingskader legt vier basisprincipes vast die als handvaten dienen om het politieoptreden te verbeteren. Deze vier principes zijn: een rechtvaardige selectie, uitleggen waarom je controleert, een correcte bejegening en opbouwende reflectie. Als men deze principes correct hanteert, stijgt het vertrouwen in politie.

Politie.nl. (2023). *Waarom ik? Etnisch profileren: realiteit of fictie?*

<https://open.spotify.com/episode/2mwuaPWCealLmLWYFGm3za?si=rppiVRsXR7WSx9SescdehA>

'Waarom ik?' is een podcast over het tegengaan van etnisch profileren. Je hoort steeds vaker over etnisch profileren, maar wat is dat eigenlijk en hoe kun je het tegengaan? In deze podcast praten we daarover met wetenschappers, burgers en agenten zelf. Deze podcast werd gemaakt door het programma 'Politie Voor Iedereen', in samenwerking met NAP1 Podcasts. Jörgen Raymann praat erover met Bas Böing die onderzoek doet naar etnisch profileren binnen de politie. Wat denkt hij? Is etnisch profileren realiteit of fictie? En hoe ga je etnisch profileren tegen? Want objectief kijken is lastiger dan je denkt. Maïke Gieling, sociaal psycholoog en onderzoeker bij de Politieacademie leg dit uit.

Politie.nl. (2023). *VR-training tegen etnisch profileren*.

<https://open.spotify.com/episode/0CnoXVKKDrCH1XGAIh0oaU?si=8hi1-7ifQTaChkInQlwhpg>

De politie wil ervoor zorgen dat controleren op basis van vooroordelen niet meer voorkomt binnen de organisatie. Virtual Reality wordt hierbij gebruikt als hulpmiddel. Politieagenten zetten de welbekende VR-bril op om bewuster te worden van vooroordelen en de gevolgen voor hun werk op straat. Onderzoeker en politiemans Bas Böing vertelt over de tool die hij heeft ontwikkeld, wat er nog meer nodig is voor bewustwording en hoe hij het effect van deze interventies onderzoekt. Of de agenten ook daadwerkelijk anders gaan kijken horen we van wijkagent Stefan de Jong.

Politiezone Antwerpen. (2021). *Handelingskader professioneel profileren*.

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj9wK_Ds6n9AhUI7rsIHWxBC0UQFnoECAkQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.politieantwerpen.be%2Fassets%2Fimages%3Fid%3D156a6c2a-6498-4e0a-a244-514b4de5a614&usg=AOvVaw00CJSQO_OqiVtI5ewEsnEV

Het handelingskader professioneel profileren heeft tot doel het vertrouwen, de effectiviteit en legitimiteit van de politie te verbeteren door handvaten te voorzien voor professionele politiecontroles. De selectie van controles gebeurt op basis van intelligence, expertise, opleiding en intuïtie. Hierin schuilt echter het gevaar van etnisch profileren. Het handelingskader combineert waarden en normen, expertise van medewerkers en voortdurende professionalisering.

Politie Antwerpen. (2021). *Politiezone Antwerpen start met VR-training rond professioneel profileren*.

<https://www.youtube.com/watch?v=dn9JEBuUaWk>

De VR-technologie wordt gebruikt om diversiteitstraining meer realistisch te maken en zo het debat rond diversiteit binnen het korps aan te wakkeren. Via deze techniek kan men de manier van handelen bij de controles in vraag stellen en kijken welke beter gepast zijn. Het heeft tot doel om het vertrouwen in de politie te versterken.

Politie Antwerpen. (2021). *4 politiezones ondertekenen het handelingskader professioneel profileren*.

<https://www.youtube.com/watch?v=DpSjKBP4Al8>

De politiezones Antwerpen, Gent, Mechelen-Willebroek en Brussel-Noord hebben het handelingskader professioneel profileren ondertekent. Het doel is om te komen tot kwaliteitsvolle en correcte identiteitscontroles en door de strijd aan te gaan met etnisch profileren.

Pol.Stops (z.d.). *Pol.Stops: "Stop&Search" in Europe*. <https://polstops.eu>

De website van Pol.Stops en 'Stop&Research' (S&S) geeft een omvattend overzicht van internationaal onderzoek naar de praktijk van politiecontroles, zowel preventief als reactief. Daarbij ligt hun focus op etnisch profileren bij bevolkingsgroepen met een etnische achtergrond, voornamelijk bij jongeren. Dit heeft een significant negatief effect op het publiek en de legitimiteit van de politie. Het doel van S&S is om internationaal kennis uit te wisselen om een beter begrip te krijgen van politiecontroles in Europa. Op de website zijn verschillende interactieve kaarten en ondersteunend materiaal terug te vinden die praktijkmensen helpen hun praktijken en uitoefening van hun bevoegdheden te verbeteren. Daarnaast zijn er tal van wetenschappelijke publicaties en vaktijdschriften terug te vinden.

Rushin, S., & Edwards, G. (2021). An empirical assessment of pretextual stops and racial profiling. *Stanford Law Review*, 73(637).

<https://lawcommons.luc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1686&context=facpubs>

Dit wetenschappelijk artikel onderzoekt de praktijk van verkeerscontroles in relatie tot etnisch profileren. Juridische beslissingen, zoals *Whren* en *Arreola*, blijken de kans op raciale profilering door politie te vergroten. *Whren v. United States* geeft een legitieme basis aan een verkeerscontrole in geval van een objectieve verkeersovertreding, dit zou de deur opzetten voor raciale profilering. De *Arreola* beslissing, die de mogelijkheid geeft om controles uit te voeren vanwege een gemengd motief, zorgt voor het significant meer staande houden van zwarte bestuurders.

Saudelli, I., De Kimpe, S. & Christiaens, J. (2018). Evaluatie en regulatie van de praktijk van identiteitscontroles. *Cahier politiestudies*, 3(48), 209-226.
<https://www.researchgate.net/publication/326710753> Evaluatie en regulatie van de praktijk van identiteitscontroles

Dit onderzoek geeft een inzicht in de actuele discussie rond de praktijk van politiecontroles en de registratie van identiteitscontroles. Een bepaalde bevolkingsgroep, met name etnische minderheden, zouden disproportioneel veel slachtoffer worden van overmatige politie-aandacht vanwege hun huidskleur of etnische afkomst. De auteurs spreken over het gebrek aan wetenschappelijk onderzoek naar identiteitscontroles en de nood aan verduidelijking van de wetgeving, meer specifiek het criterium 'redelijke gronden'. Daarnaast zou een verplichte registratiepraktijk etnisch profileren kunnen tegengaan door transparantie te verhogen, in huidige cijfers bestaat hieromtrent echter nog veel tegenstrijdigheden.

Saudelli, I. (2021). *Mag ik uw Identiteitskaart Zien? Een Kwalitatief Onderzoek Naar Identiteitscontroles uitgevoerd Door de Belgische lokale politie*. Brussel, Belgium: Vrije Universiteit Brussel. https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/972/504/RUG01-002972504_2021_0001_AC.pdf

Dit doctoraatsonderzoek voert een kwalitatief onderzoek naar identiteitscontroles door de Belgische lokale politie. Daaruit blijkt dat politieambtenaren beschikken over een grote discretionaire ruimte die ontstaat door de wisselwerking tussen het micro-meso-macro niveau en het gebrek aan supervisie. Vervolgens staat men stil bij de identiteitscontroles als een interactieproces tussen de waarden van de burger en die van de politie. De ongelijkheden die bestaan in dat interactieproces vormen een gevaar voor de legitieme positie en het vertrouwen in de politie. Verder blijkt dat het lokale politiekorps de voornaamste socialisatiebron is voor het uitvoeren van politionele taken en dus niet zozeer de politieschool. 'Redelijke gronden' zijn subjectief waardoor de meeste politiebeambten hun buikgevoel volgen. Gedrag dat niet toebehoort aan een modelburger wordt dan al snel als afwijkend gezien.

Spong, G. (2021). Rassendiscriminatie bij verkeerscontroles met zegen van de Hoge Raad. In J. Altena, J. Cnossen, J. Crijns, P. Schuyt, & J. ten Voorde (Eds.), *In onderlinge samenhang: Liber Amicorum Tineke Cleiren* (pp. 1013-1033). Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3464189>

Dit artikel neemt het 'etnisch profileringsarrest' onder de loep dat etnisch profileren en rassendiscriminatie bij politiecontroles toelaat. De Hoge Raad is volgens de auteurs medeplichtig aan het in stand houden van rassendiscriminatie. Dit arrest maakt controles op basis van etnische of religieuze kenmerken van de bestuurder of andere inzettende mogelijk. Met dit artikel wil men de juridisch-institutionele inbedding van rassendiscriminatie aan de kaak stellen dat door het kolonialistisch geïnspireerde arrest van de Hoge Raad een legitiem sausje heeft gekregen, aldus de auteurs.

Staes, B. (2021, 23 juli). *Grootschalig onderzoek naar etnische profilering bij Gentse politie*. De Standaard. https://www.standaard.be/cnt/dmf20210722_97770610?&articlehash=kIXlbbW5rd1ZTOoYlGae0E%2BQqwQuVBh195RoAk4XWPLjOpWlgiSzgXtZfbQ7%2BGxTp8PFwQxQ%2FIR%2F2hShpN3U0UZ0NxHgkF9xORjXosBncZkQXtYIR3arjswTvdOaoyfuxIXpgq7mdO8zxUtN8VNV2CXZ0IGG8UQLPQXeijyhPhFKwln4hRNPeyQYZuXyP%2BUUB80QM1mGi9D5wt0eNjcCoDYgbprdwnJgpjdKe%2BQJjWRY74DH3sbCmEjPW5TS709k259iWY2gYsAn8YbfKFSKk1zRRTSXIR9G1mYMKy%2B2LzxuvR8nsoaGFGPZav3Kgoluxes2XIHAEQLc1hymFkBHW%3D%3D

Het Gentse stadsbestuur liet een onderzoek uitvoeren naar etnisch profileren tijdens identiteitscontroles door de Gentse politie. Het blijkt dat burgers met een migratieachtergrond vaker staande gehouden worden door politie zonder legitieme grond. Het onderzoeksteam onder leiding van professor De Kimpe en professor Verhage zal onderzoeken in welke mate de richtlijnen rond professioneel profileren in praktijk worden toegepast.

Tobias, H., & Joseph, A. (2020). Sustaining Systemic Racism Through Psychological Gaslighting: Denials of Racial Profiling and Justifications of Carding by Police Utilizing Local News Media. *Race and Justice*, 10(4), 424–455. <https://doi.org/10.1177/2153368718760969>

Dit onderzoek bestudeert het fenomeen van psychologische of emotionele manipulatie, ook wel bekend als *gaslighting*, dat gebruikt wordt om de geloofwaardigheid van reeds sociaal-gemarginaliseerde groepen te ondermijnen en te verhinderen dat hun stem gehoord wordt. Dit heeft bij de zwarte bevolking geleid tot een gevoel van vervreemding, rechteloosheid en een wantrouwen ten opzichte van de politie. Gaslighting zou een systematisch onderdeel zijn van een historisch racistisch proces gebruikt door politie en overheid om mensen van kleur te viseren. Racisme is duidelijk een sociaalhistorisch probleem dat niet aangepakt wordt zolang etnisch profileren als probleem ontkend wordt.

Unia. (2020). *Position paper politionele selectiviteit*. https://www.unia.be/files/Documenten/Publicaties_docs/Position_Paper_Politionele_Selectiviteit_Unia_-_NL.pdf

Unia heeft een onderzoek opgezet naar problematische selectiviteit bij politiecontroles die plaatsvinden op basis van uiterlijke kenmerken zonder objectieve verantwoording. Dit zorgt voor een daling van het vertrouwen in politie en het afbrokkelen van de sociale cohesie. Het is daarnaast inefficiënt en ineffectief. Procedurele rechtvaardigheid betekent dat het optreden van politie legitiem, eerlijk en rechtvaardig is. Hiervoor zijn communicatievaardigheden nodig. Ook de beroeps cultuur moet veranderen richting meer openheid, diversiteit en integriteit.

Vanassche, N., & Verhage, A. (2015). Racisme en etnisch profileren door politie: in België? In L. Gunther-Moor, J. Janssen, M. Easton, & A. Verhage (Eds.), *Ethnic profiling en interne diversiteit bij de politie* (Vol. 35, pp. 35–58). Antwerpen: Maklu. <https://lib.ugent.be/catalog/pug01:5850084>

Racial of ethnic profiling is een specifieke vorm van racisme en verwijst naar generalisaties of vooroordelen op basis van ras, etniciteit, religie, herkomst of kleur binnen de strafrechtsbedeling. *Ethnic profiling*, daarentegen, is ruimer dan raciaal profileren. Het blijkt inefficiënt en schendt bovendien de mensenrechten. De politieopleiding zou *racial profiling* aanleren op basis van de criminaliteitscijfers. Negatieve percepties van allochtonen jongeren werkt *ethnic profiling* in de hand en zorgt voor een veralgemening van dit beeld. Meer diversiteit binnen het politiekorps, barrières voor ingangsproeven tegengaan, inzetten op neutraliteit bij selecties, informeren en sensibiliseren zijn initiatieven die etnisch profileren willen tegengaan. Toch is meer diversiteit geen garantie voor minder profilering. Vandaag is er een nieuwe impliciete vorm van modern racisme dominant namelijk cultureel of institutioneel racisme, dit is racisme op basis van sociaal-culturele racistische waarden en normen.

Van Hoorn, J. (Eds). (2021). Polarisatie. Maatschappelijk ongenoegen en de rol van de politie. *Het Tijdschrift voor de Politie*, 4(83).
<https://www.websitevoordepolitie.nl/content/uploads/2021/12/TVDP-2021-4-COMPLEET-4.pdf>

Over polarisatie is veel geschreven en deze editie van het Tijdschrift voor de Politie is eraan gewijd. Het thema is gekozen omdat de toenemende polarisatie ook de politie raakt. Dit artikel beoogt bij te dragen tot het vrijmoedige debat rond polarisatie aan de hand van onderbouwde opvattingen. In onze samenleving is ongekend veel ruimte om voor eigen standpunten op te komen. Sommigen tonen desondanks geen respect voor de grenzen van deze ruimte. In het debat wordt de politie een neutrale positie toebedeeld, echter komen spanning en polarisatie in relatie tot de covid-19 maatregelen ook binnen de politieorganisatie onmiskenbaar voor.

Van Kapel, M., Broekhuizen, J., Steketee, M., Noppe, J., Verhage, A., Van der Vijver, K., & Kolthoff, E. (2019). Vertrouwen van jongeren in een rechtvaardige behandeling door de politie: Ervaren procedurele rechtvaardigheid, legitimiteit en zelfgerapporteerde criminaliteit onderzocht op basis van de ISRD-3. *Politie en legitimiteit*, 53 (4), 73-98. Gompel&Svacina.
<https://www.kis.nl/sites/default/files/2022-08/vertrouwen-in-rechtvaardige-behandeling-politie.pdf>

De procedurele rechtvaardigheidstheorie gaat ervan uit dat de legitimiteit van de politie afhankelijk is van gepercipieerde rechtvaardige behandeling door de politie. In dit onderzoek werd nagegaan in welke mate deze theorie ook van toepassing is op jongeren. Daaruit blijkt dat jongeren met minder vertrouwen in een rechtvaardige behandeling vaker en ernstigere delicten plegen. Voornamelijk jongeren met een niet-Westerse achtergrond ervaren een minder rechtvaardige behandeling. Daarnaast blijken buurtkenmerken en de mate van sociale controle ook een invloed te hebben op de procedure rechtvaardigheid.

2. CPS

Masterproef en winnaar scriptieprijs Angelo Van Leeuwen: 'Politionele selectie binnen proactieve identiteitscontroles: (procedureel) rechtvaardig?'
<https://www.policingandsecurity.be/2023/02/13/winnaar-van-de-elfde-editie-van-de-cps-scriptieprijs/>

Deze masterproef onderzoekt raciaal of etnisch profileren van minderheidsgroepen door politie op basis van ras, etniciteit of religie. Het handelingskader voor professioneel profileren dient handvaten te voorzien bij het uitvoeren van identiteitscontroles en wil stereotypen zichtbaarder maken. Dat handelingskader vormt de aanzet tot het gebruik van de principes van procedure rechtvaardigheid (neutraliteit, voice, respect en waardigheid & verantwoording afleggen) die bepalen wanneer het politieoptreden legitiem is. Het handelingskader bestaat uit vier principes namelijk selecteren, uitleggen, omgang en reflecteren.

Studiedag: "Ethnic profiling: Gelijkheid onder druk?" <https://www.policingandsecurity.be/zzz-studiedagen/cps-studiedag-ethnic-profiling-gelijkheid-onder-druk-2015/>

In 2015 werd een studiedag georganiseerd rond het thema etnisch profileren en diversiteit binnen het politiekorps. Er werden vijf sprekers aan het woord gelaten die in hun eigen expertiseveld een uiteenzetting gaven. **Bathe Mesquita** is een sociaal en cultureel psycholoog die de rol van cultuur in emotie en de rol van emotie in cultuur en samenleving bestudeert. Ze beschrijft in haar uiteenzetting zes feiten over vooroordelen en stereotypen. **Sinan Çankaya** is cultureel antropoloog en schrijver, hij doet onderzoek naar diversiteit binnen de politie en etnisch profileren en geeft uitleg bij zijn onderzoek naar etnisch profileren in Nederland. **Isaac De Vos** is adviseur diensthofd DRP-coördinatie en adviseur voor de cel diversiteit. Hij geeft een lezing over de werking en de activiteiten van deze cel en bespreekt *discriminatory ethnic profiling* en *community policing*. **Gebrig Klos** is een senior medewerkster Mensenrechten van Amnesty International in Nederland waar ze zich bezighouden met discriminatie

door wetshandhavers. Tijdens haar uiteenzetting spreekt ze over etnisch profileren. Tot slot is het aan **Antoinette Verhage**, doctor in de criminologie en professor aan de UGent. Ze geeft verduidelijking bij haar onderzoek naar het effect van percepties op het vertrouwen in politie.

3. Wetgeving

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, met het oog op de invoering van een registratie- en motiveringsplicht bij identiteitscontroles. 3 februari 2021, DOC 55, 1777/001. <https://www.lachambre.be/FLWB/PDF/55/1777/55K1777001.pdf>

Met dit wetsvoorstel wil men het vertrouwen van de burger in politie herstellen. Er worden drie doelstellingen nagestreefd: het tegengaan van etnisch of discriminerend profileren, verplicht proactief reden van controle mededelen en een registratieplicht van controles. Dit om de controles te objectiveren en toezicht mogelijk te maken.

Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, *BS*, 22/12/1992.

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg_2.pl?language=nl&nm=1992000606&la=N

De wet op het politieambt voorziet een eenvormig wettelijk kader voor het politieoptreden. De bevoegdheden en plichten van bestuurlijke en gerechtelijke politie worden hierin vastgelegd. Het is het voornaamste referentiekader waarin de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de politieoverheden wordt vastgelegd.

Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden ondertekend op 4 November 1950 te Rome, *BS*, 19/08/1955.

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg_2.pl?language=nl&la=N&nm=1950110452

Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens legt de mensen- en burgerrechten vast van alle inwoners van de verdragsstaten. Het legt de fundamentele rechten en vrijheden vast en voorziet de mogelijkheden om deze te toetsen aan een rechterlijke macht, het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde vormen van racisme of xenofobie ingegeven

daden, *BS*, 08/08/1981. <https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/1981/07/30/1981001359/justel>

Deze wet legt het beginsel van gelijke behandeling vast ongeacht ras of etnische afstamming. Het verbiedt elke vorm van discriminatie op basis van nationaliteit, ras, huidskleur, afkomst, nationale of etnische afstamming.

Wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, *BS*, 30/05/2007.

<https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2007/05/10/2007002099/justel>

Deze wet voorziet een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep, conform art. 78 van de Grondwet. Deze wet verbiedt elke vorm van discriminatie op basis van leeftijd, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, vermogen, geloof of levensbeschouwing, politieke overtuiging, taal, handicap, fysieke of genetische eigenschap of sociale afkomst.